

BİRLİKTE KONUŞALIM

Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?

PROGRAM RAPORU

MARMARA BELEDİYELE BİRLİĞİ (MBB)
İNSAN HAKLARI AKADEMİSİ (İHA)
FRIEDRICH NAUMANN VAKFI (FNF)
ARKKI TÜRKİYE

“Birlikte Konuşalım: Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?” Raporu

Raporun Yayın Tarihi: Temmuz 2025

Program Yürütücüleri

Boran Eroğul (İHA)
Büşra İnce (MBB)
Büşra Yılmaz (MBB)
Ece Doğa Ayan (FNF)
Elif Menderes (FNF & İHA)
Ekin Siyahhan (İHA)
Ezgi Küçük Çalışkan (MBB)
İrem Kurtuluş Korkmaz (MBB)
Meltem Özden (MBB)
Yiğit Göktuğ Torun (FNF & İHA)

Konuşmacılar

Ege Sevinçli (Nordic Playground Institute Türkiye)
Özlem Osmanoğlu Yetkinyıldırım (Arkki Türkiye)

Moderatörler

Çiğdem Üstün (EDAM)
Rezzan Tüzün (Arkki Türkiye)

Katkı Sağlayanlar

Hatice Kübra Baştuğ (MBB)

Bu rapor FNF, MBB ve İHA tarafından hazırlanmıştır.
Bütün yayın hakları partner kuruluşlara aittir.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	i
Etkinliğin İçeriği.....	1
Gelecekteki Yaşam Atölyesi.....	3
Güvenli Erişim ve Oyun Fırsatları.....	5
Çocuklarla Etkili İletişim Kurmak.....	7
Tartışma ve Ana Eksenler.....	9
Tartışmaya Giriş.....	10
Ana Eksenler.....	11
Öneriler ve İleriye Yönelik Adımlar.....	15
Değerlendirme ve Sonuç.....	19
Etkinlik Hakkında.....	21
Katılımcı Görüşleri.....	22
Biz Kimiz?.....	24

GİRİŞ

“Birlikte Konuşalım: Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?” atölyesi, yerel yönetimler ile çocuklar ve bakım verenleri arasında, çocukların perspektifinden kentsel ihtiyaçları anlamaya dair bir sosyal diyalog ortamı oluşturma amacıyla Marmara Belediyeler Birliği (MBB), Friedrich Naumann Vakfı (FNF), İnsan Hakları Akademisi (İHA) tarafından Arkki Türkiye iş birliğiyle düzenlendi. Yaş dostu kentler ana odağındaki atölyelerin 18-30 yaş arası gençlerle Kent Ekimi kapsamında gerçekleşen ilkinin ardından bu buluşmayla 10-14 yaş arası çocukların kentsel yaşama dair fikirlerini paylaşabilecekleri, geleceğin kentlerine ilişkin beklentilerini doğrudan ifade edebilecekleri bir platform oluşturulması hedeflendi. Atölye, çocukların katılım haklarını ve yerel yönetimlerin sunduğu kentsel hizmetlerin geliştirilmesinde çocuk odaklı bir yaklaşımın benimsemesini desteklemek üzere tasarlandı. Programa 20 çocuk, 9 ebeveyn, 23 yerel yönetim temsilcisi ve 12 gözlemciden oluşan toplam 64 kişi katılım sağladı.

Bu rapor, “Birlikte Konuşalım: Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?” programının çıktıları doğrultusunda atölye boyunca öne çıkan fikirleri, karşılıklı öğrenme ve etkileşim süreçlerini, çocukların ve bakım verenlerinin dile getirdiği sorunları ve çözüm önerilerini bir araya getirerek çocuk dostu kentler inşa etme yolunda yerel yönetimlere ve paydaşlara yol gösterici bir çerçeve sunmaktadır. Etkinlikte çocuklar ve yakınları ile belediyelerin çocuklara yönelik çalışmalar yürüten birimlerinden gelen uzmanlar ve karar alıcıların katılımıyla çok sesli ve çok yönlü bir tartışmaya zemin oluşturulması sağlandı.

İki aşamalı gerçekleşen etkinlikte önce Arkki Türkiye yürütücülüğünde 10-14 yaş arası çocuklar, “Gelecekteki Yaşam” konulu atölye kapsamında şehirleri güzel, sürdürülebilir ve kapsayıcı hale getirecek fikirlerini üç boyutlu maketlere dönüştürdüler. Çocuk atölyesine eş zamanlı olarak yetişkinler de çocuk dostu kentlerin standartları ve iyi uygulama örnekleri ile çocuklarla etkili iletişim konusunun mercek altına alındığı zihin açıcı konuşmaları dinlediler. Ardından, çocuklar, bakım verenleri ve belediye çalışanlarıyla interaktif bir atölye olan “Birlikte Konuşalım” gerçekleştirdi. Çocukların kendi yaşam alanlarına dair gözlemleri ve önerilerinin yerel yönetim uzmanlarının perspektifleriyle buluştuğu oturumda; çocukların taleplerinin ve hayallerinin dinlendiği, paydaşlarla birlikte çözümler geliştirilen katılımcı bir tartışma yürütüldü.

Çocukların birey olarak görülmesi, sadece korunması gereken bir grup değil; aynı zamanda kent yaşamına dair fikir geliştiren, deneyim aktaran ve çözüm üreten özne olduklarının kabulü, bu etkinliğin en önemli çıktılarından biridir. Bu anlayışla yürütülen program, çocukların ifade özgürlüğünü teşvik ederken, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerinde çocuk perspektifine daha fazla yer açmaları yönünde bir çağrı niteliği taşır. Bu rapor, söz konusu çağrının izini süren ve çocukların kentsel yaşama dair fikirlerinin görünür kılınmasını hedefleyen bir belgedir.

1 • ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

“Birlikte Konuşalım” serisi, yerel yönetimler ile farklı yaş grupları arasında karşılıklı anlayışa dayalı bir iletişim ortamı kurmayı amaçlayan, katılımcı ve hak temelli bir diyalog girişimi olarak tasarlandı. Bu yaklaşımın ikinci adımı olan “Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?” buluşması, çocukların kent deneyimlerine ve hayallerine alan açarken, yerel yönetimlerin çocuklara yönelik politikalarını gözden geçirebilmeleri için eşsiz bir etkileşim fırsatı sundu. Açılış konuşmalarında İrem Kurtuluş Korkmaz, Aret Demirci ve Elif Menderes etkinliğin çerçevesini katılımcılara aktardı.

Tartışma öncesi 10-14 yaş arası çocuklarla düzenlenen “Gelecekteki Yaşam” konulu atölyede, çocuklar mimarlık ve tasarım bakış açısından gelecekte nasıl bir kent istediklerini maketlerle ifade etti. Çocukların tasarımlarında çoğunlukla enerjisini güneşten sağlayan yapılara, bisiklet yollarına, geri dönüşüm sistemlerine, etkileşimi teşvik eden yeşil kamusal alanlara yer vermesi bireysel anlatılarındaki çevre bilinci ve yaratıcılığı ön plana çıkardı.

Çocuk atölyesine paralel ilerleyen yetişkin atölyesinde ise Nordic Playground Institute Türkiye’den şehir plancısı ve tasarımcı Ege Sevinçli “Kent ve Çocuk: Güvenli Erişim ve Oyun Fırsatları”, Arkki Türkiye Koordinatörü, eğitimci ve çocuk kitapları yazarı Özlem Osmanoğlu Yetkinyıldırım ise “Çocuklarla Etkili İletişim Kurmak” başlıklı konuşmalar yaptılar. Bu kapsamda çocuk dostu kentlerin planlanması, karar alma süreçlerinde çocuk katılımı, oyun alanlarının doğal ve farklılıkları destekleyen yapısı ile çocuk odaklı kentsel hareketlilik ve kamusal alan düzenlemeleri üzerine çeşitli iyi uygulama örneklerini paylaşarak katılımcıları düşünmeye teşvik ettiler.

Gelecekteki Yaşam Atölyesi

Arkki Türkiye

“Gelecekteki Yaşam” Atölyesi, çocukların kentlere dair hayallerini üç boyutlu maketlerle ifade etmelerine olanak tanıyan, yaratıcı düşünmeyi teşvik eden bir öğrenme alanı olarak kurgulandı. Finlandiya temelli yaratıcı eğitim yaklaşımlarına dayanan bu süreçte, çocukların güzel, sürdürülebilir ve kapsayıcı şehirler üzerine düşünmeleri hedeflendi.

Atölye, Arkki eğitmeninin gerçekleştirdiği ilham verici bir sunumla başladı. Karbon emisyonlarının yapı sektöründeki rolü, yerel ve doğal malzeme kullanımı, enerji tasarrufu, doğal enerji kaynakları ve sürdürülebilir mimari örnekler üzerinden kentlerin nasıl dönüştürülebileceğine dair fikirler ele alındı. Eğitmen, çocukları bu başlıklar etrafında düşünmeye ve soru sormaya davet etti.

Sunumun ardından çocuklar, önce yaşamak istedikleri kentlerin çizimlerini hazırladı, ardından bu tasarımları çeşitli malzemelerle üç boyutlu modellere dönüştürdü. Renkli kartonlar, boya kalemleri, ahşap çubuklar ve küçük figürlerle oluşturulan maketler, çocukların hem fiziksel hem de toplumsal kent kurgularını ifade etmelerine olanak sundu.

Atölye süreci sonunda çocuklar:

- **Sürdürülebilir kent vizyonu geliştirdi:** Karbon salımı, ekolojik malzemeler ve enerji kaynakları konusunda bilgi edindi; çevresel etkiler üzerine düşündü.
- **Hayal ettikleri kente dair somut öneriler sundu:** Çizim ve maket yoluyla güzel, sürdürülebilir ve kapsayıcı şehirler tasarladı.
- **Gündelik sorunlara çözüm üretti:** Kendi yaşadıkları çevrede karşılaştıkları sorunları tanımladı, bu sorunlara yaratıcı ve uygulanabilir öneriler geliştirdi.

Bu yönleriyle “Gelecekteki Yaşam” Atölyesi, çocukların kent hakkı çerçevesinde düşünmelerini, üretmelerini ve kent tartışmalarına aktif katılımlarını destekleyen nitelikli bir deneyim sundu.

Güvenli Erişim ve Oyun Fırsatları

Ege Sevinçli, Nordic Playground Institute Türkiye

Ege Sevinçli, konuşmasına çocukların şehirdeki hareket deneyimlerinden yola çıkarak başladı. “Bir çocuk sabah evinden çıkıp parkta oyun oynayana dek hangi engellerle karşılaşır?” sorusu üzerinden çocukların kentsel mekânlarda karşılaştıkları fiziksel ve sosyal bariyerler tartışmaya açıldı. Sevinçli, özellikle oyun hakkının sadece oyun alanlarıyla sınırlı olmadığını; parklar, kaldırımlar, meydanlar, sokaklar gibi tüm kamusal alanların çocuk dostu hale getirilmesi gerektiğinin altını çizdi. Çocukların kentteki görünmezliğini ortadan kaldırmak için önce onları planlama süreçlerine dahil etmenin gerekliliğini vurguladı.

Çocukların bağımsız hareket edebilme kapasitesinin gelişiminin yalnızca bireysel özgürlük değil, aynı zamanda toplumsal güven ortamı ile ilişkili olduğuna dikkat çeken Sevinçli, “Özgürce yürüyebilen bir çocuk, kentte güvende olduğunu hisseder.” diyerek erişilebilirlik, ölçek uygunluğu ve kentsel donatılar gibi planlama kriterlerini örneklerle açıkladı. Oyun alanlarının çocukların bedensel ve zihinsel gelişimleri için taşıdığı önemi vurgularken, bu alanların yalnızca eğlence değil, aynı zamanda öğrenme, sosyalleşme ve aidiyet kurma mekanları olduğunu da ifade etti. Oyun alanlarının tasarımlarının çocukların farklı ihtiyaçlarını gözeten bir bakışla bütünleştirilmesi gerektiğinin altını çizdi.

Sevinçli konuşmasını yalnızca fiziksel mekânların değil; aynı zamanda sosyal yapıların ve hizmetlerin de çocukların erişimine açık ve güvenli kılınması gerektiğini savunarak sona erdirdi. Bu kapsamda belediye çalışanlarına, kurumlarının çocuklara yönelik yürüttüğü hizmetlere dair bir iç gözlem yapmalarını önerdi. Çocukların kamusal hayata katılımını artırmak için yalnızca altyapı değil, aynı zamanda anlayış dönüşümünün de gerektiği vurgulandı. Sunum sonunda katılımcılarla birlikte “Çocuk dostu kent nasıl olur?” sorusu yeniden ele alındı ve bu soruya verilen yanıtlar, etkinliğin ilerleyen bölümündeki tartışmalara zemin hazırladı.

Çocuklarla Etkili İletişim Kurmak

Özlem Osmanoğlu Yetkinyıldırım, Arkki Türkiye Koordinatörü

Özlem Osmanoğlu Yetkinyıldırım sunumuna, çocuklarla iletişimin yalnızca sözel bir aktarımdan ibaret olmadığını, aksine karşılıklı güven, eşitlik ve saygıya dayanan bir ilişki biçimi olduğunu vurgulayarak başladı. Katılımcıları “Bir yetişkin olarak çocukları ne kadar dinliyoruz?” sorusuyla kendi iletişim pratiklerini sorgulamaya davet etti. Etkili iletişimin ön koşulunun, çocuğu yalnızca dinlemek değil; söylediklerini anlamaya açık bir tutum sergilemek olduğunu belirtti. Çocukların ifade özgürlüğü, duygusal ihtiyaçları ve yetişkinlerin bu alanlara yaklaşımı üzerine de çeşitli örnekler ve anekdotlar paylaştı.

Yetkinyıldırım konuşmasında özellikle yetişkinlerin çocuklara yaklaşırken farkında olmadan sergiledikleri üstenci ve yönlendirici tutumların, çocukların kendilerini ifade etme isteğini nasıl zayıflattığının üzerinde durdu. “Çocuklar duygularını bazen doğrudan değil, oyunla ya da davranışla ifade eder.” diyen Yetkinyıldırım, yetişkinlerin bu dolaylı anlatımları doğru okuyabilmesinin önemini vurguladı. Ayrıca çocukla kurulan iletişimin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir sorumluluk olduğunu; çocukların dinlendiği ve ciddiye alındığı ortamlarda demokrasinin temellerinin atıldığını ifade etti. Katılımcıların kendi deneyimlerini düşünmelerine teşvik eden interaktif sorularla ilerleyen konuşmasında çocukların görünürlüğünü artırmada tüm toplumun rolü olduğunu hatırlattı.

Konuşmanın sonunda, çocuklarla iletişimde dilin gücüne ve özenli kelime kullanımına dair ipuçları paylaşıldı. “Bir çocuğun göz hizasına inmek, sadece fiziksel değil; zihinsel bir eylemdir.” diyen Yetkinyıldırım, empati, sabır ve samimiyetin iletişimi dönüştüren üç temel unsur olduğunun altını çizdi. Katılımcıların özellikle kamusal alanda çocuklarla kurdukları ilişkiler üzerine düşünmeleri için, sunum boyunca farklı yaş gruplarına göre iletişim tekniklerini örneklendirdi; böylece belediye çalışanlarını hem görev ve sorumluluklarını hem de hizmet verdikleri çocuklara yönelik yaklaşımlarını gözden geçirmeye teşvik etti.

2. TARTIŞMA VE ANA EKSENLER

2.1. TARTIŞMAYA GİRİŞ

Sunumların ardından programın ikinci bölümünde, çocuklar, bakım verenler ve belediye çalışanları yarım daire biçiminde karşılıklı oturarak tartışma oturumuna geçti. Bu bölüm, çocukların kentle ilgili deneyimlerini, gözlemlerini ve beklentilerini doğrudan ifade edebilecekleri bir alan sunarken, belediye çalışanlarına da bu görüşleri dinleme ve yanıt verme fırsatı sundu. Etkinlik moderatörü, tartışmaları çocukların ifade özgürlüğü ve katılım hakkı perspektifiyle açtı; çocukların sadece hizmet alıcısı değil, aynı zamanda fikir üreten, değerlendirme yapan ve öncelik belirleyen bireyler olarak görülmesi gerektiğini vurguladı.

Tartışma oturumu, çocukların kendi deneyimlerinden yola çıkarak söz aldığı ve belediye çalışanlarının da cevaplar verip sorular yönelttiği özgür bir formatta yürütüldü. Katılımcı çocuklar, kentte kendilerini güvende hissettikleri veya hissetmedikleri alanları, oyun oynarken karşılaştıkları engelleri, okul yolundaki riskleri, belediye hizmetleriyle ilgili gözlemlerini ve taleplerini aktardılar. Bazı çocuklar yaşadıkları ilçelerdeki eksiklikleri dile getirirken, bazıları ise oyun, yeşil alan, temizlik, toplu taşıma gibi konulara dair somut öneriler sundu. Belediye çalışanları da bu paylaşımlara aktif şekilde kulak vererek kendi çalışma alanlarına ilişkin açıklamalarda bulundu ve çocuklardan gelen yorumları not aldı.

Tartışma oturumunun bir diğer önemli bileşeni ise çocuklara eşlik eden bakım verenlerin sürece katılımıydı. Etkinlik kapsamında çocukların yalnızca bireysel değil, aynı zamanda sosyal çevreleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği anlayışıyla bakım verenlerin tartışmalara katılımı sağlandı. Bakım verenler, çocukların anlatılarını dinlerken yalnızca refakatçi değil; aynı zamanda gözlemci ve zaman zaman eşlik eden birer aktör olarak sürece dahil oldular. Bu katılım biçimi, çocukların toplumsal çevrelerinde yer alan yetişkinlerle kurdukları ilişkiyi görünür kılarken, çocukların gündelik yaşamlarındaki taleplerin ve deneyimlerin doğrudan tanıklığını mümkün kıldı.

2.2. ANA EKSENLER

“Birlikte Konuşalım” oturumunda katılımcılar, moderatörler Rezzan Tüzün ve Prof. Dr. Çiğdem Üssün rehberliğinde söz alarak şu başlıklarda görüş bildirdi:

- **Oyun Hakkı ve Parklar:** Parkların niceliği kadar niteliği de önemli. Çocuklar park tasarımına dahil edilmeli; yaşa uygun, güvenli ve etkileşimli oyun alanları artmalı.
- **Katılım Mekanizmaları:** Çocuk Meclisleri gibi yapılar yaygınlaştırılmalı, çocukların talepleri süreçlere dahil edilmeli.
- **Erişilebilirlik:** Parklara ve sosyal alanlara güvenli ulaşım, kapsayıcı altyapı düzenlemeleri önceliklendirilmeli.
- **Toplumsal Eşitlik ve Eğitim:** Her çocuk eşit imkanlara sahip olmalı. Sadece park değil; kültür, sanat, bilim ve oyun alanlarına da ücretsiz ve kapsayıcı erişim sağlanmalı.
- **Zihniyet Dönüşümü:** Çocuklar sadece koruma objesi olarak değil, hak özneleri bireyler olarak görülmeli.

Tartışma bölümü kapsamında çocukların kent deneyimleri, oyun hakkı, güvenli ulaşım, temizlik ve yeşil alanlara erişim gibi başlıklar öne çıktı. Aynı zamanda çocukların kentte nasıl daha görünür hale gelebilecekleri, karar alma süreçlerine nasıl dahil edilebilecekleri ve belediye çalışanlarının çocuklarla iletişimde karşılaşılan güçlüklerle dair birçok görüş dile getirildi. Bu bağlamda moderatörlerin yönelttiği “Sizce kentler çocuklar için nasıl daha yaşanabilir hale gelebilir?” sorusu, oturumun odak noktası oldu. Katılımcı çocuklar bu soruya kendi hayatlarından örnekler vererek yanıtlarken, belediye çalışanları da hem mevcut uygulamaları aktardı hem de çocuklardan gelen önerilere dair değerlendirmelerde bulundu.

Çocuklardan gelen görüşlerde en fazla öne çıkan konulardan biri, oyun oynama hakkı ve kamusal alanlarda yeterince özgürce hareket edememe hissiydi. Katılımcı çocuklar, okul saatleri dışında evlerinin yakınında güvenli, temiz ve erişilebilir oyun alanlarının olmamasından yakındı. Bazı çocuklar, evlerinin çevresindeki tek oyun alanının araç trafiğiyle iç içe olduğunu; bazıları ise oyun parklarının ya çok küçük ya da sürekli bozuk olduğunu dile getirdi. Bununla birlikte, çocukların bazıları okul çıkışında arkadaşlarıyla buluşup oyun oynayabilecekleri alanların eksikliğini kent yaşamındaki yalnızlıkla ilişkilendirdi. Çocukların bu gözlemleri, oyun hakkını yalnızca fiziksel bir alan meselesi olarak değil, sosyal bağ kurma ve aidiyet geliştirme aracı olarak gördüklerini ortaya koydu. Belediye çalışanları mevcut park ve oyun alanlarının sayısına dair bilgi verirken, çocukların bu alanları kullanırken yaşadığı güçlüklerin yalnızca fiziksel koşullarla sınırlı olmadığını; algısal ve toplumsal engellerin de önemli bir rol oynadığını ifade etti.

Bir diğer ortak eksen, güvenli ulaşım hakkıydı. Özellikle çocukların okul yolundaki deneyimlerine dair aktardıkları dikkat çekiciydi. Bazı çocuklar, okula yürüyerek gittiklerini ancak yolların dar, kaldırımların işgal altında ve trafik akışının düzensiz olduğunu belirtti. Bir çocuk “Her sabah servise binmek için koşmam gerekiyor, çünkü duracak yeri yok.” derken; bir diğeri “Yaya geçidi var ama arabalar durmuyor, geçerken korkuyorum.” diyerek güvensizlik duygusunu açıkça ifade etti. Çocukların ulaşım deneyimlerini bu kadar net bir şekilde ifade etmesi, tartışmalarda bu tür sorunların çocuk gözüyle aktarılması, yetişkinlerin planlama süreçlerinde gözden kaçırdığı birçok detayı görünür kıldı. Yerel yönetim tarafı, bu geri bildirimlerin yalnızca ulaşımından sorumlu birimlerle değil; planlama, fen işleri ve temizlik gibi alanlarda da dikkate alınması gerektiğini ifade etti.

Etkinlik boyunca hem çocukların hem de belediye çalışanlarının üzerinde durduğu önemli başlıklardan biri de iletişim kanallarının eksikliği ve çocukların karar alma süreçlerinde yer bulamamasıydı. Birçok çocuk, belediyeye ait birimlerin ne iş yaptığını ve taleplerini nasıl ileteceğini bilmediğini belirtti. “Bize sorulmuyor, ama biz de bu şehirde yaşıyoruz.” cümlesi bu duyguyu en yalın şekilde özetledi. Belediye çalışanları ise çocuklarla iletişime geçmek için okullarda yürüttükleri bazı etkinliklerden bahsetse de bu çalışmaların sürekliliği ve yaygınlığı konusunda eksikliklerin farkında olduklarını ifade etti. Tartışmalar boyunca, çocuklara yönelik düzenlenen danışma süreçlerinin çoğunlukla sembolik kaldığı; çocukların seslerini etkili bir şekilde duyurabilecekleri düzenli, güvenilir ve kolay erişilebilir kanallara ihtiyaç duyulduğu dile getirildi. Çocuklar, örnek olarak “çocuk belediyesi” veya “çocuk öneri kutusu” gibi doğrudan kendilerini merkeze alan mekanizmaları önerdi.

Bununla birlikte, belediye çalışanlarının aktardığı bir diğer zorluk ise çocuklara ulaşma ve onları karar süreçlerine dahil etme konusunda yeterli araçlarının olmamasıydı. Bazı çalışanlar, çocuklarla kurulan ilişkilerin genellikle aileler ya da okullar aracılığıyla dolaylı biçimde gerçekleştiğini, çocukların birey olarak doğrudan muhatap alınmasının hâlâ yaygınlaşmadığını belirtti. Bu durumun, hem çocukların sesinin duyulmasını hem de katılım haklarının gerçekleşmesini engellediğinden bahsetti. Tartışmalar sonucunda hem çocuklar hem de belediye çalışanları, bu karşılıklı iletişimin güçlendirilmesi gerektiği konusunda fikir birliğine vardı. Belediyelerin çocuklarla kurulacak diyaloglarda daha kapsayıcı, güven verici ve yaratıcı yöntemler geliştirmesi; çocukların da hak temelli bir anlayışla düşüncelerini paylaşmaları için cesaretlendirilmeleri gerektiği vurgulandı.

Toplantı boyunca öne çıkan başlıklardan biri de çocukların kentte eşit imkanlara sahip olması gerekliliği idi. Katılımcı çocuklar, mahallerinde bulunan imkanların farklılık gösterdiğini ve bazı arkadaşlarının ücretli etkinliklere ya da uzakta kalan bilim/sanat merkezlerine erişimde zorlandığını belirtti. Belediyeye ait imkanların, yalnızca belli bölgelerde değil tüm kent geneline yayılması gerektiği, her çocuğun bulunduğu yerde ücretsiz oyun, sanat ve bilim alanlarına erişebilmesinin bir hak olduğu vurgulandı. Ebeveynlerinin maddi imkânlarının dışında da çocukların kendi başlarına dahil olabilecekleri etkinlik alanlarının yaratılması talep edildi. Belediyelerden katılan temsilciler ise kapsayıcı planlamanın önemine katıldıklarını ve dezavantajlı mahallelerdeki çocuklara erişim konusunda daha fazla çaba gösterilmesi gerektiğini belirtti.

Bir diğer kritik tartışma noktası ise çocuklara yönelik toplumsal bakışın değişmesi gerekliliği idi. Katılımcıların pek çoğu, çocukların çoğu zaman sadece korunması gereken bireyler olarak görüldüğünü; ancak görüş bildirme, öneride bulunma ya da eleştiri yapma noktasında yeterince ciddiye alınmadıklarını dile getirdi. Bu bakışın, çocukların karar süreçlerine aktif katılımının önündeki en büyük engellerden biri olduğuna işaret edildi. Bazı çocuklar, düşüncelerini söylediklerinde “Sen daha küçüksün, anlamazsın.” gibi ifadelerle karşılaştıklarını paylaştı. Bu durumun kendilerini dışlanmış ve etkisiz hissettirdiğini belirttiler. Belediye temsilcileri ise bu tür geri bildirimlerin kendileri için önemli olduğunu, çocuklara yalnızca koruma odaklı yaklaşmak yerine onları kentin aktif bireyleri olarak görmeye yönelik içsel ve kurumsal bir dönüşüm gerektiğini kabul ettiklerini ifade etti.

Tüm bu tartışmalar, çocukların kentsel yaşamda yalnızca hizmet alan değil; aynı zamanda kent hakkını talep eden, gözlemleyen ve katkı sunan aktif bireyler olarak görülmesi gerektiğini bir kez daha ortaya koydu. Etkinlik, çocukların kent deneyimlerine dair sahip oldukları derinlikli farkındalığın ve ifade becerilerinin, yerel yönetimlerin planlama ve uygulama süreçlerine dahil edilmesi halinde ne denli değerli katkılar sunabileceğini gösterdi. Bu yönüyle program, katılımcı bir kentsel yönetim anlayışının çocukların sesiyle nasıl zenginleşebileceğine dair somut bir örnek sundu.

3. ÖNERİLER VE İLERİYE YÖNELİK ADIMLAR

3. ÖNERİLER VE İLERİYE YÖNELİK ADIMLAR

Yerel yönetimlerin çocukların yaşam hakkını ve kentsel ihtiyaçlarını dikkate alarak politika geliştirmesi, sadece çocuk dostu bir şehir vizyonunun değil, aynı zamanda toplumsal bütünlüğün ve adaletin de temelini oluşturmaktadır. Etkinlik boyunca dile getirilen görüşler, çocukların da kent yaşamı hakkında söz söyleme hakkı olduğunu ve bu hakkın yaşlarına uygun katılım araçlarıyla desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Bu çerçevede, çocukların kentte daha özgür, güvenli ve katılımcı bireyler olarak var olabildiğini sağlayacak öneriler aşağıda derlenmiştir:

- **Çocuklara doğrudan danışılan yapıların kurulması desteklenmeli:** Çocuk meclisleri, danışma kurulları ve çocuk forumları gibi yapıların yerel düzeyde yaygınlaştırılması; çocukların karar alma süreçlerinde etkin ve sürdürülebilir biçimde yer almasını sağlayacaktır. Bu yapılar yalnızca sembolik değil, işlevsel ve geri bildirim mekanizmalarıyla desteklenmiş şekilde tasarlanmalıdır.
- **Park ve oyun alanlarının tasarımına çocuklar dahil edilmeli:** Kamusal alanların planlamasında çocukların fikirleri referans alınmalı, parklara yalnızca oyun değil, aynı zamanda dinlenme, sosyalleşme ve keşfetme gibi çoklu işlevler kazandırılmalıdır. Bu alanlar, farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarını gözeten kapsayıcı biçimde kurgulanmalıdır.
- **Güvenli erişim için altyapı önceliği tanınmalı:** Çocukların okula, parka ya da kültürel alanlara bağımsız ve güvenli şekilde ulaşabilmesi için yaya yolları, geçit güvenliği, ışıklandırma gibi fiziksel düzenlemelere öncelik verilmelidir. Özellikle okul ve oyun alanları çevresi bu bağlamda pilot bölgeler olarak ele alınabilir.
- **Çocuklara yönelik hizmetlerin belediyelerde daha bütüncül şekilde sunulması sağlanmalı:** Belediyeler, çocuklarla ilgili hizmetleri dağınık bir yapı yerine belirli birimlerde koordine ederek sunmalı; böylelikle hem ailelerin hem de çocukların bu hizmetlere erişimi kolaylaştırılmalıdır. Belediyelerde çocuk politikalarından sorumlu özel bir birim kurulmalıdır. Bu birim hem çocuk meclisleriyle düzenli iletişim kurmalı hem de eğitim, park, kültür, sağlık gibi alanlardaki çocuk odaklı faaliyetleri entegre şekilde planlamalıdır. Ayrıca çocuk dostu mahalleler için ilçe ölçeğinde koordinasyon sistemleri geliştirilmeli, yerel düzeyde eşgüdüm artırılmalıdır.

- **Toplumsal eşitlik ve ücretsiz erişim esas alınmalı:** Parklar kadar kültür, sanat, bilim ve oyun gibi alanlarda da çocuklar için ücretsiz ve kapsayıcı erişim sağlanmalıdır. Her çocuğun bulunduğu mahallede bu imkanlara eşit şekilde erişebilmesi için yerel hizmet haritaları geliştirilmeli ve eşitsizlikler giderilmelidir.
- **Katılım kültürü ve zihniyet dönüşümü desteklenmeli:** Çocuklar yalnızca korunması gereken bireyler değil, kentsel yaşamın birer öznesi olarak görülmelidir. Bu yaklaşımı desteklemek için yerel yönetim personeline yönelik çocuk hakları ve çocuklarla iletişim eğitimleri düzenlenmeli, kurum kültürüne çocuk odaklı bir yaklaşım yerleştirilmelidir.
- **Bakım verenlere yönelik destekleyici uygulamalar geliştirilmeli:** Çocukların belediye hizmetlerinden etkin biçimde yararlanabilmesi için bakım verenlere yönelik bilgilendirme, yönlendirme ve kolaylaştırıcı araçlar sunulmalıdır. Bu kapsamda kent rehberleri, dijital yönlendirme sistemleri ve mahalle bazlı danışma noktaları geliştirilebilir.

- **Çocukların katılımını sağlayacak yapılar (meclis, danışma kurulu, forumlar) yaygınlaştırılmalı:** Belediye düzeyinde çocuk meclislerinin kurulması ve bu yapının okul meclisleriyle ilişkilendirilerek tabandan örgütlenmesi sağlanmalıdır. Meclislerin sürdürülebilirliğini sağlamak için yerel yönetim bütçelerinde bu yapılar için kaynak ayrılmalı, çocuklara danışma süreci rutinleştirilmelidir. Bu yapılar çocukların kendi başkanlarını seçmeleri, komisyonlar oluşturmaları ve çevre forumları düzenlemeleri gibi adımlar sayesinde katılımın yalnızca sembolik değil, karar süreçlerine gerçek anlamda dahil edici biçimde gerçekleştirilmelidir. Bu uygulamanın tüm belediyelerde yaygınlaştırılması, özellikle dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukların temsil imkanını artıracaktır.
- **Kamusal alanlar oyun, dinlenme ve sosyalleşme için çok amaçlı olarak düzenlenmeli:** Kamusal alanlar çocukların sadece oynadığı değil, etkileşim kurduğu, sanat ve bilimle buluştuğu, aileleriyle birlikte zaman geçirebildiği mekanlar olarak düşünülmelidir. Kamusal alanların planlamasında çocukların güvenlik, erişilebilirlik ve doğayla ilişki kurma ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Kentteki farklı kesimlerden çocukları bir araya getirecek, eşitlikçi ve erişilebilir açık alan tasarımlarına öncelik verilmelidir.
- **Görüşmelerde çıkan fikirler ve maket çalışmaları, belediyelerin planlamalarında referans alınmalı:** Katılımcı çocuklar, betonlaşmanın azaltılması ve yeşil alanların artırılması gerekliliğine vurgu yaparken, güneş panelleri ve yenilenebilir enerji sistemleriyle desteklenen sürdürülebilir altyapı önerileri sunmuşlardır. Spor alanları, bisiklet yolları ve engelliler için erişilebilir yapılar gibi sosyal donatılar, çocukların sağlıklı ve aktif yaşam alanlarına dair taleplerini yansıtmaktadır. Ayrıca, geri dönüşüm kutuları, su arıtma sistemleri ve doğal alanların korunması gibi çevresel duyarlılıklar da planlamada dikkate alınmalıdır. Bu öneriler, çocukların yaşam alanları üzerindeki doğrudan deneyimlerinden ve ihtiyaçlarından kaynaklandığı için, kentlerin hem ekolojik hem de sosyal açıdan daha yaşanabilir hale gelmesine katkı sağlayacak somut ve uygulanabilir planlama referanslarıdır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

4. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

“Birlikte Konuşalım: Çocuklar İçin Nasıl Bir Kent?” etkinliği, yalnızca bir soru sormakla kalmadı, bir yanıt biçimi önerdi. Çocukların bakışıyla şekillenen bu buluşma, yerel yönetimlerin politika üretim süreçlerinde çocukları yalnızca hedef kitle olarak değil, bilgi ve deneyim üreten aktif paydaşlar olarak görebilmesinin mümkün ve gerekli olduğunu gösterdi.

Etkinlik boyunca dile gelen fikirler, sadece mekâna ve hizmetlere dair öneriler sunmadı; aynı zamanda çocukların kendilerini kentte nasıl konumlandırıdıklarına dair derin bir içgörü sağladı. Çocukların gelecekte nasıl şehirlerde yaşamak istediklerine dair fikirlerini somutlaştırmaları ve bu fikirleri kamusal alanda paylaşmaları açısından önemli bir katılımcı model sundu. Çocuklar oyun alanlarının güvenliğinden söz ederken yalnızca fiziki tehlikeleri değil, sosyal dışlanmayı, erişim eşitsizliğini ve algısal engelleri de işaret ettiler. Bu da bize, çocukların kente dair yalnızca ihtiyaç temelli değil, aynı zamanda hak temelli bir farkındalık geliştirdiklerini gösterdi.

Programın en güçlü çıktılarından biri, çocukların kent hayatına dair gözlemlerinin ne kadar bütüncül ve katmanlı olduğuydu. Çocuklar bir parkı sadece salıncak sayısıyla değil, onun kimler için erişilebilir olduğu, ne tür etkinlikleri desteklediği, güvenli olup olmadığı ve toplumsal ilişkileri nasıl şekillendirdiği üzerinden değerlendirdi. Bu yaklaşım, kentsel planlamada çocukların rehberliğine duyulan ihtiyacı daha da görünür kıldı.

Etkinlik, belediyeler açısından da önemli bir eşik niteliği taşıdı. Katılımcı yerel yönetim temsilcileri, çocukların önerilerini yalnızca duyulacak şeyler olarak değil; somut planlamalara entegre edilecek veriler olarak ele alacaklarını beyan etti. Bu tutum, çocuk dostu şehir vizyonunun salt bir söylem değil, dönüşüm fırsatı olduğunun işaretidir.

Sonuç olarak bu etkinlik, çocukların sesini duymanın ötesine geçerek, onların bilgeliğine kulak vermekle mümkün olacak bir gelecek tahayyülünün ilk adımlarından birini oluşturdu. Kurulan diyalog, yalnızca bir fikir alışverişi değil; aynı zamanda yerel yönetimlerin çocukları şehir politikalarının aktif bir bileşeni olarak görmesine yönelik bir dönüşüm çağrısı niteliği taşıdı. Etkinlik boyunca dile getirilen görüşler ve çocukların hazırladığı maket çalışmaları, belediyelerin gelecekte geliştireceği çocuk dostu politikalara ışık tutacak değerli bir veri seti sundu. Katılımcıların karşılıklı güven inşa ettiği ve önerilerin karşılık bulduğu bu tür platformların, çocuk odaklı bir kent vizyonunun hayata geçirilmesinde temel yapı taşlarını oluşturduğu açıkça görüldü. Ve belki de en önemlisi; bu etkinlik bir kez daha gösterdi ki kent, yalnızca yetişkinlerin değil, her yaşın birlikte düş kurduğu ortak bir yaşam alanıdır.

5. ETKİNLİK HAKKINDA

5.1. Katılımcı Görüşleri

Etkinlik sırasında çocuk katılımcılara, “Senin için en önemli hak hangisi?” ve “Nasıl bir şehirde yaşamak isterdin?” soruları yöneltildi. Alınan yanıtlar, çocukların hem temel haklara hem de yaşadıkları çevrenin geleceğine ilişkin güçlü bir farkındalığa sahip olduklarını ortaya koydu. Çocuklar, yaşama hakkının önceliğine dikkat çekerken, yaşamak istedikleri şehirleri çevreyle uyumlu, güvenli, teknolojik ve dostane bir yaşam alanı olarak hayal ettiler.

Bu röportajlar, çocukların bireysel değerler, hak temelli düşünce ve sürdürülebilir yaşam üzerine sahip oldukları bilinçli bakışı gösterdi. Öne çıkan yanıtlar şu şekildedir:

“Benim için en önemli hak yaşama hakkı. Yaşama hakkı her hakkın başı.”

— Ayşe

“Yaşama hakkı önemli çünkü bir insan sadece bir kere yaşar.”

— Mavi

“İnsan yaşamazsa bir amacı da olmaz. Bu yüzden yaşama hakkı en önemlisi.”

— Berfin

“Yaşama hakkı olmazsa dünya öyle olduğu gibi kalır gider.”

— Berfin

“Temel haklarımız olmasaydı biz bir hiç olurduk.”

— Diyar

“Bütün haklarımız önemli çünkü haklarımız olmadan yaşayamayız.”

— Kaan

“Teknolojinin ilerlediği ve sürdürülebilir bir şehirde yaşamak isterim.”

— Mavi

“Güneş panellerinin kullanıldığı, açık tavanlı, ı ışık tasarrufu yapılan bir şehirde yaşamak çok güzel olurdu.”

— Berfin

“Yeni enerji kaynaklarının kullanıldığı, temiz, anlayışlı insanların olduğu bir şehirde yaşamak isterim.”

— Kaan

Biz Kimiz ?

Marmara Belediyeler Birliği

Marmara Belediyeler Birliği (MBB), 1975 yılından beri Türkiye'de demokratik yerel yönetim hareketinin gelişmesi, belediyelerin yetki ve kaynaklarının artırılması, yerel yönetimlerde çevre bilincinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir şehircilik yaklaşımının benimsenmesi, belediyelerin ortak sorunlarına işbirliği içinde çözüm bulunması gibi konularda öncülük yapan, bölgesel ölçekte, Türkiye'nin ilk belediyeler birliğidir.

Friedrich Naumann Vakfı

Özgürlük için Friedrich Naumann Vakfı (FNF), 1958'de kurulmuş olup, liberalizm ilkelerini temel alarak Almanya'da ve yurtdışında siyasi eğitimler sunmakta ve liberal değerler etrafında gelişen projeleri desteklemektedir. FNF, 1991 senesinden beri Türkiye'de sivil toplum, akademi, ekonomi ve politika çevrelerinden ortaklar ile aktif bir şekilde çalışmaktadır. Türkiye tarihi, kültürü, ekonomisi ve coğrafi konumu nedeni ile Almanya, Avrupa ve transatlantik işbirliği için büyük bir önem taşır. Bu yüzden FNF, Türkiye'de toplumdaki liberal değerleri teşvik etmek amacı ile liberal fikirlere sahip olan vatandaş ve kuruluşlara destek sağlar.

İnsan Hakları Akademisi

İnsan Hakları Akademisi (İHA), insan hakları kurslarını, kurumsal ve düzenli bir yapı haline getirmek için sivil toplum ve akademi dayanışması ile 2020 yılında kuruldu ve uzman isimlerden oluşan bir Danışma Kurulu oluşturuldu. İHA'nın amacı lisans veya lisansüstü eğitim kapsamında eksik kalan insan hakları eğitimini çeşitli etkinlikler ile gidermek, Türkiye'deki insan hakları bilgisinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamak, çeşitli alanlarda çalışan ve insan hakları eğitime ihtiyaç duyan bireylere, insan hakları eğitimi sunmaktır.

Biz Kimiz ?

Türkiye Tasarım Vakfı

Türkiye Tasarım Vakfı, şehircilik, mimarlık, endüstriyel tasarım, tasarım eğitimi, uluslararası tasarım odaklı organizasyonlar, teknoloji, girişimcilik ve yayıncılık gibi çeşitli alanlarda aktif olarak faaliyet göstermektedir. Özel sektör, sivil toplum ve kamu kurumlarıyla iş birliği içinde gerçekleştirilen çok sayıda projeyi ve çalışmayı, kamuya açık bir şekilde yürüten vakıf, bu çeşitlilikle Türkiye'nin tasarım alanındaki gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Türkiye Tasarım Vakfı çatısı altındaki Arkki ile de 4-19 yaş aralığındaki çocuk ve gençlerin mimarlık ve tasarım yoluyla genel inovasyon becerilerini öğrendikleri ve geliştirdikleri bir yaratıcı eğitim okulu olma hedefimize devam ediyoruz.

Arkki Türkiye

Arkki Türkiye olarak, Finlandiya'dan ilham alan yaratıcı eğitim modelimizi Türkiye'nin kültürel dokusuyla buluşturuyoruz. Arkki, STEAM (bilim, teknoloji, mühendislik, sanat ve matematik) yaklaşımındaki "A" harfiyle hem sanatı (Arts) hem de mimariyi (Architecture) aynı potada harmanlayıp, beşeri ve sosyal bilimleri de bütünleştirerek mimari ve tasarım projeleri vasıtasıyla yaratıcı eğitim veriyor. Çocuklara sorgulayıcı öğrenme süreçleri ve uygulamalı deneyler yoluyla ilham olurken, onlara yaşam boyu öğrenen olma gücüyle kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alma becerisi sağlayan öğrenci merkezli bir yaklaşım sunuyor.

